

Олена Балдинюк

к. пед. наук, доц. кафедри
соціальної педагогіки, соціальної роботи
та історії педагогіки

ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЯК ОРГАНІЗАТОРА ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У виховному процесі значне місце відводиться дозвіллевій сфері. Завдяки різноманітним формам дозвіллевої активності можна підтримувати емоційне здоров'я, переборювати власні недоліки, формувати характер, волю, сприяти всебічному розвитку особистості. Готовність до організації дозвіллевої діяльності учнів вважаємо важливою складовою професійної компетентності майбутнього соціального педагога, що є умовою конкурентноздатності випускника вищого педагогічного навчального закладу на ринку праці. Під професійною компетентністю соціального педагога розуміємо інтегральну характеристику спеціаліста, відмінними ознаками якої є готовність і здатність кваліфіковано організовувати виховний процес, зокрема використовувати педагогічні можливості ігрової діяльності, що сприяє особистісному зростанню дитини.

Структура професійної компетентності соціального педагога складається з таких видів компетенцій: функціональної (загальнопрофесійні, професійні та спеціальні педагогічні знання й уміння, способи діяльності, що необхідні для успішної реалізації виховних завдань у самостійній діяльності, діагностики й проектування виховного процесу), нормативно-правової (знання основних положень державних нормативно-правових актів, що регулюють функціонування освітньої сфери в Україні, володіння навичками самостійного опрацювання та усвідомлення нових документів, які унормовують виховний процес у закладах освіти), соціальної (соціальна відповідальність за результати своєї праці; уміння навчати, розвивати й формувати, доводити, переконувати й аргументувати), комунікативної (вміння встановлювати контакти, узгоджувати свої дії, обирати оптимальний стиль спілкування в різних ситуаціях,

підтримувати діалог, прогнозувати можливі напружені міжособистісні ситуації, не допускати конфліктних ситуацій, вміти вирішувати конфлікти). Зазначені вище компетенції мають формуватися у студентів протягом усього навчання у вузі, зокрема й під час вивчення спеціальних дисциплін.

Як організатор культурно-дозвілєвої діяльності соціальний педагог повинен **знати**: сучасний стан і тенденції розвитку соціально-культурної діяльності традиційних і нетрадиційних видів дозвілля дітей, підлітків і дорослих; місце культурно-дозвілєвої діяльності у структурі вільного часу та її функції як суспільно важливого й соціально-педагогічного явища; основні функції соціального педагога; вимоги до нього як до педагога, психолога, організатора; класифікацію форм, засобів і методів діяльності соціального педагога; різноманітність форм і зміст культурно-дозвілєвої діяльності, змістовні напрямки самодіяльної творчості; соціально-педагогічні, демографічні, екологічні умови середовища, в якому організується робота; принципи організації дозвілля, спілкування, вільного часу; основні закономірності та механізми розвитку особистості, форми міжособистісного спілкування; специфіку потреб, інтересів, установок, мотивів дозвілєвої активності дітей та підлітків; педагогічні можливості соціального педагога і відомств, організацій, установ, що взаємодіють з ним; закони, правові та нормативні акти, які регулюють дозвілєву діяльність населення; економічні механізми керування культурно-дозвілєвою сферою; методи пропаганди культурно-дозвілєвої діяльності у масовій аудиторії; сучасний стан і тенденції розвитку дитячих і підліткових рухів, товариств, організацій, їх роль, місце і вплив на особистість дитини, підлітка; теорій та методик самовиховання; роль, місце, функції сім'ї й розвитку особистості дитини; специфіку роботи в соціальному середовищі (в сім'ї, за місцем проживання, роботи, в об'єднаннях, групах, компаніях, та ін.); зміст, форми та методи роботи в середовищі.

Спеціаліст повинен **уміти**: виявляти інтереси і потреби населення в різних видах культурно-дозвілєвої діяльності з урахуванням специфіки, віку, статі, освіти та ін., особливості різних типів сімей (багатодітних, неповних,

«важких» і т.п.) та переводити цю інформацію в програму соціально-конкретної діяльності даного мікрорайону, підприємства чи організації, виявляти й використовувати можливості соціальних інститутів суспільства у зміцненні авторитета матері, батька, сім'ї, у наданні їм конкретної педагогічної допомоги у вихованні дітей; залучати дітей, підлітків, дорослих до активної культурно-дозвілєвої діяльності; вивчати, збагачувати і впроваджувати передовий досвід роботи з дітьми, підлітками, сім'ями; моделювати ситуації, що сприяють організації соціально-педагогічних комплексів в умовах відкритого соціального середовища; надавати консультаційну, організаційну та педагогічну допомогу керівникам підприємств і організацій, батькам, лідерам, а також ініціативним групам аматорів в організації діяльності різних груп, гуртків, об'єднань; оперувати положеннями нормативних актів при вирішенні практичних робочих ситуацій у сфері організації дозвілля; застосовувати на практиці методи нового господарчого механізму в культурно-дозвілєвій діяльності; використовувати прийоми менеджерської діяльності із забезпечення взаємодії відомств, організацій, установ, аматорських об'єднань, концертної та виставочної роботи, проведенні оглядів, конкурсів, фестивалів, свят, фізкультурно-оздоровчих та інших заходів; в допустимих формах впливати на виховання в сімейно-побутовому середовищі, надаючи їм допомогу і підтримку; працювати з дітьми і підлітками «груп ризику», володіти навичками розпізнавання нарко- й токсикоматичних станів, методами роботи з цією категорією підлітків.

Складність професійного навчання спеціаліста дозвілєвої сфери посилюється відсутністю початкової ланки набуття фаху, що становить переважно участь майбутнього абітурієнта в любительських об'єднаннях, гуртках, у підготовці та реалізації невеличких культурно-дозвілєвих заходів.